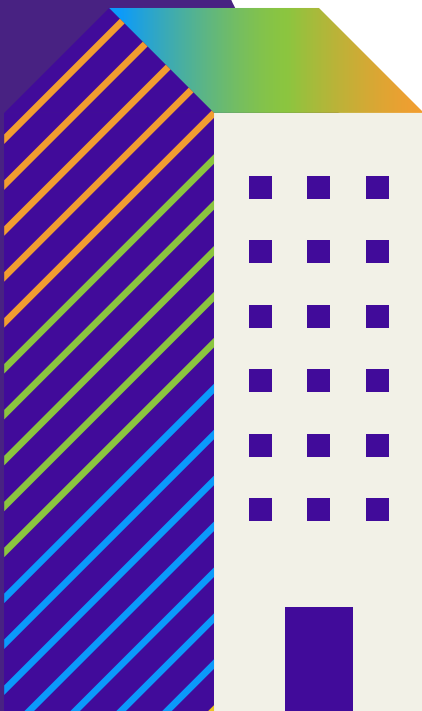
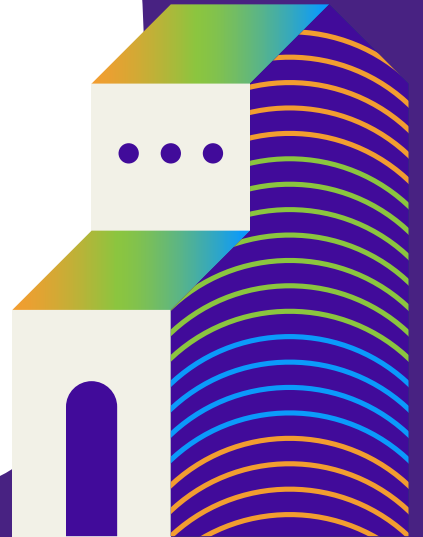

Berrikuntza Metodologia Integratua:

drOp proiektuaren
Ibilbide orria

2025

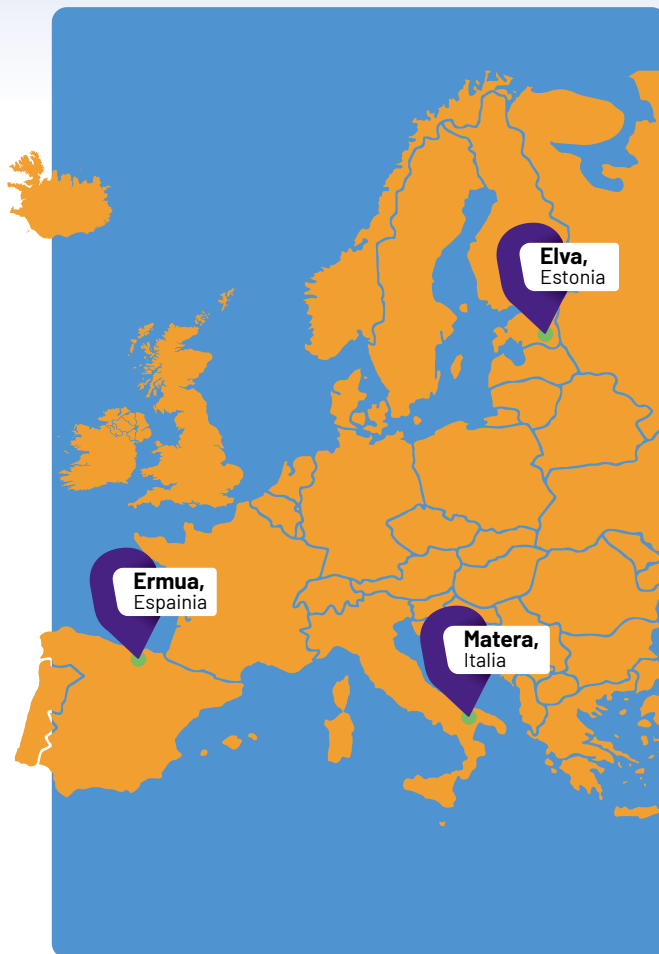
Europar Batasunak finantzatutako proiektua.

Hala ere, adierazitako iritzi eta ikuspegiak egileenak dira bakarrik, eta ez dute beharrezko bezala Europar Batasunaren edo Osasun eta Transformazio Digitalerako Europako Agentzia Exekutiboaren (HADEA) iritziak islatzen. Ez Europar Batasuna ezta diru-laguntza ematen duen agintaritzak ere ezin dira arduradun izan horientatik.

drOp proiektuari buruz

Adinekoentzako egokitutako inguruneetarako digitalki gaitutako auzo sozialen berrikuntza-prozesuak, berrikuntza soziala eta tokiko garapen ekonomikoa bultzatzen dituztenak, edo drOp, Horizonte Europako proiektu bat da. Bere izenak adierazten duen bezala, proiektuaren helburu nagusia berrikuntza integratuko metodologia bat garatzea izan zen, etxebizitza sozialen auzoak auzo adimentsu eta inklusibo bihurtzeko. Helburu nagusia berrikuntza soziala sustatzea eta tokiko ekonomia bultzatzea da, eta horretarako, drOp pertsonetan zentratutako ikuspegia hartu zuen, teknologia berritzaileak integratu zituen eta industriak kultural eta sortzaileetako hazkunde-potentziala aztertu zuen.

Azken herburua, berrikuntza integratuko metodologia bat (IRM) sortzea izan zen, Santa Ana auzoan (Ermua, Espainia) kasu-azterketa baten bidez modelatua. Bi hirik lagundu zuten ahalegin horietan: Materak (Italia), 2019ko Europako Kulturaren Kapital ohia izanik duen esperientziarekin, eta Elvak (Estonia), digitalki aurreratua den hiri gisa. Ko-sorkuntza prozesua, hau da, auzoko herritarren parte-hartze aktiboa, funtsezko elementua izan zen IRMaren garapenean.

Laburpen exekutiboa

Errepikapena Europar Batasunak finantzatutako proiektutan maiz erabiltzen den terminoa da: zerbait planifikatzen da, zerbait egiten da eta, ondoren, norbaitek zerbait hori errepikatzen du. Honek kopiaatzea baino zerbait gehiago esan nahi du: dagoeneko probatutako ikuspegi bat egokitu, moldatu eta berriro aplikatzea da, lehen aldian egindako akatsak eta zailtasunak saihestuz.

Hau da, halaber, Errepikapenaren Ibilbide-orria honen helburua: irakurleari drOp proiektuan egindakoa errepikatzen laguntzea eta, aldi berean, zer ez den egin behar ikastea. Ibilbide-orrialde honetan 2022tik 2025era drOp

proiektuko hirietan eta hiriekin egin dugun guztia bildu dugu: garatu eta aplikatutako metodologiak, eta gure hirien kasu-erabilpenetatik eskuratutako ezagutzak, bidaia hau jada hasi dutenak.

Ibilbide-orrialde osoan zehar gure «tanta» txikiak ere aurkituko dituzu, horrela deitu dizkiegu antzekotasunagatik: gure ikasitako lezioak, aholku eta trikimendu txikiak dira. Hauek orientazioa, inspirazioa eskainiko dizute eta non ibili behar duzun kontuan hartzea erakutsiko dizute. drOp proiektuaren ikaskuntzetan murgiltzera gonbidatzen zaitugu, inspirazioa hartzera eta aldaketa zure hirietara eramatera ere!

Eduki-zerrenda

drOp proiektuari buruz	2
Laburpen exekutiboa.....	2
Eduki-zerrenda	3
1. Sarrera	4
1.1 drOp proiektuari buruz.....	4
1.2 Zergatik etxebizitza sozialak?	4
1.3 Hasi gaitzen	5
Nahiko nuke.....	6
2. Metodología Berrikuntza Integratua (IRM)	7
3. Ko-gobernantzako eredua: hiri-garapen parte-hartzaileko plan bat	10
4. Tokiko garapen ekonomikoa (TGE): tokiko potentzial ekonomikoa aprobetxatze	12
5. Ermua kasu praktikoa: Santa Ana auzoa	15
6. Elva kasu praktikoa: Nooruse auzoa.....	19
7. Materako kasu praktikoa: Spine Bianche auzoa	22
8. drOp proiektuko parekideen arteko ikaskuntza.....	25
9. Ikasitako ikasgaiak.....	26
10. Datuen biltegia	28
11. Agurra.....	29
Laburdura eta akronimoen zerrenda.....	29
Bazkideen logotipoak	30

1. Sarrera

1.1 drOp proiektuari buruz

drOp, "Adinekoentzako egokitutako inguruneetarako digitalki gaitutako auzo sozialen berrikuntza-prozesuak, berrikuntza soziala eta tokiko garapen ekonomikoa bultzatzen dituztenak" izenekoaren laburdura, Horizonte Europa ekimen bat da helburu argi batekin: etxebizitza sozialen zahartutako auzoak inklusibo eta adimentsu bihurtzeko berrikuntza holistikoaren ikuspegia garatzea. Helburua berrikuntza soziala bultzatzea eta tokiko ekonomiak suspertzea da, pertsonak prozesuaren erdigunean jarritz; azken finean, garrantzitsuena ez da etxebizitza bera, bertan bizi diren pertsonak, haien auzoa eta komunitateak baizik. Soluzio digitalak hartzea eta kulturaren sormen-potentziala aprobetxatzea ere funtsezko faktoreak dira hiri-transformazioarako.

Bidaia honen erdigunean Metodologia Berrikuntza Integratua (IRM) deiturikoaren sorkuntza dago. Metodologia Santa Ana auzoan (Ermua, Espainia) proiektu pilotu batean probatu zen, eta harro adierazi dezakegu proba arrakastatsua izan zela. Bi hiri ahizpa laguntzaile eta ikaskuntza-iturri izan ziren transformazio horretan: Matera, Italia (Europako Kulturaren Kapital baten esperientzia ekarriz) eta Elva, Estonia (ezagutzak digitalak eta praktika berritzaileak ekarriz).

1.2 Zergatik etxebizitza sozialak?

Etxebizitza soziala ia Europako hiri guztietan aurkitzen da. Etxebizitza soziala zer den definitzen duen definizio ofizialik ez badago ere, definizio gehienetan komun den zerbait dago: etxebizitza sozialak errenta eskuragarri mantentzea eta etxebizitzak pertsonen egoera sozial edo ekonomikoren arabera esleitzea esan nahi du.

Etxebizitza sozialak erronka batzuk ere ekartzen ditu. Europan zehar, hauek dira ohikoenak:

- Etxebizitza eskuragarri gehiago eskaintzeko hazkundea betetzea
- Behar desberdinak dituzten komunitate anitzak babestea
- Nahasketa soziala sustatzea eta bizilagunak parte-hartzea bultzatzea
- Etxebizitzak energia-eraginkorrak eta ingurumenarekiko errespetuzkoak egitea, batez ere azkenaldiko energia berriztargarriei buruzko araudi eta estandarren argitan.

Europan, etxebizitza sozialen eraikinak normalean etxebizitza anitzeko blokeak izaten dira (salbuespen batzuk badira, hala nola Irlanda eta Danimarka), eta hirutik laurden bat baino gehiago oso energia-eraginkortasun eskasekoak direnez, beharrezkoa da haiek berritzea ez soilik etxebizitza-parkearen energia-errendimendua hobetzeko, baita bizilagunentzat bizi-ingurune osasungarriagoa bermatzeko ere. EBko etxebizitza sozialen egoerari edo drOp proiektuko hiriei buruzko informazio gehiago nahi baduzu, bisitatu drOp proiektuko webgunea eta kontsultatu [«Etxebizitza sozialen testuinguruak eta errepikatzeko potentziala aztertzea»](#) txostena.

Ba al zenekien...?

EBko eraikinen %35ek 50 urte baino gehiago dituzte, eta etxebizitza-parkearen ia %75 energia-eraginkortasun eskasekoak dira (Europako Batzordea, 2021).

Argazki 1. Nooruse auzoko etxebizitza-bloke bat, bertu gabe eta azpiegitura eskasak dituela, Elvan.

Ba al zenekien...?

drOp projektuko herrien artean, Italian da etxebizitza sozialen proportzio handiena (%3-4), eta Estonian txikiena (%1).

Hala ere, etxebizitza sozialak mota eta tamaina guztietakoak direnez, ezin da ikuspegi bakarra erabili denontzat. Etxebizitza sozialen berritzeak ikuspegi espezializatu bat behar du, koordinazio, komunikazio eta kudeaketa egokiak integratzen dituen, eta helburu diren talde ahulenen beharrak lehenetsuz hartzen dituena.

Horretarako, drOp projektuan Metodologia Berrikuntza Integratua (IRM) garatu eta probatu zen. IRMk hiru mailatan funtzionatzen du —estrategikoa, diseinua eta esku-hartzea— eta tokiko gobernu batek bere etxebizitza sozialen auzoetan berritzeak martxan jartzeko edo, besterik gabe, bere herri-tarrak auzoaren etorkizun hobe planifikatzeko parte-hartzera batzeko behar dituen elementu guztiak barne hartzen ditu. Gakoa ikuspegi egituratu eta ondo pentsatua da, eta hori da drOp proiektuak eskaintzen duena.

Argazki 2. Eszenarioak sortzeko tailerra Ermuan, Espainia.

1.3 Hasi gaitzen

Zer ikasi edo lortu nahi duzunaren arabera, edozein kapitulu-an sar zaitezke edo Errepikapenaren Ibilbide-orria hasieratik amaierara irakur dezakezu. Metodologiaren atal desberdinak modu independentean ere aplikatu daitezke: zure ikuspegi zure testuinguru eta tokiko beharretara egokitu dezakezu.

Beraz, hasi gaitzen: zuzenean hurrengo kapitulu-an sartu zaitezke eta hasieratik irakurtzen hasi, edo gure nabigazio-gida erabili dezakezu bilatzen duzuna azkar aurkitzeko.

IRM lineala izan arren, hori ez da zure bidaia lineala izan behar denik esan nahi!

“Errepikapena ez da ekintza puntual bat, baizik eta pauso txiki askoren batura, eta pauso horiek elkartzen direnean bidaia esanguratsu bihurtzen dira.”

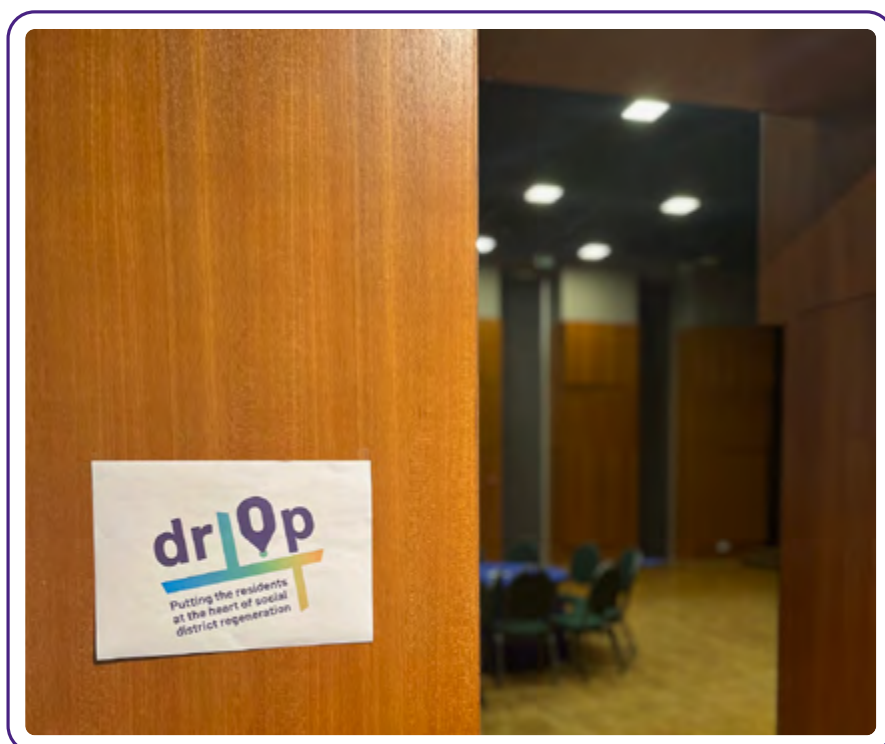
– **Andra Asser**, Baldeko Ikasketen Institutua (proiektuko bazkidea Estonian).

Nahiko nuke...	
...nire auzoko eraikinak berritzea	● RMko pausoak jarraitu prozesu hau hasieratik amaierara nola garatu hobeto ulertzeko. ● Ermuak Santa Ana auzoan nola egin zuen ezagutu Ermuko kasu praktikoa irakurritz.
...komunitatea parte-hartzera bultzatzea	● Amets egin eta planifikatu zure komunitatearekin batera: planifikazio estrategikoa bizilagunekin. ● Ezagutu ko-gobernantzako eredua, zure hirian herritarren parte-hartze egituratua ezartzeko metodo bat ezartzeko. ● Irakurri nola egin zuen Elva hiriak Nooruse auzoan Elvako kasu praktikoan.
...nire auzoa ulertzea	● Hasi erreferentzia-azterketa bat eginez. ● Informatu tokiko garapen ekonomikoaren (TGE) bultzatzaileei buruz.
...nire auzoarentzako plan estrategiko bat sortzea	● IRMko maila estrategikoan aurrera egin, non erreferentzia-azterketa eta plan estrategiko eta ekintza-plan bat barne hartzen diren.
...nire auzoarentzako ekintza-plan bat sortzea	● Jada estrategia bat martxan baduzu, pasa IRMko diseinu-mailara, non planatutako ekintzak lehentasunezkoa izateko eta tokiko herritarren laguntzaz sakonago garatzeko lagunduko dizun.
...nire auzoa gaztetzea	● Zure auzoaren beharrak ulertzeko, hasi erreferentzia-azterketarekin. ● Informatu tokiko garapen ekonomikoaren (TGE) motorrei buruz. ● Berrikusi mekanismo finantzarioen zerrenda, gaitasunen garapenerako txostenean finantzaketa-iturrien bila.
...besteengandik ikastea	● Hurbileko hirien kasu-azterketak aztertu: Ermua, Elva eta Matera. ● Ezkerraldekoekin ikasteak nola onura ekar diezazukeen ere ezagutu.

2. Metodología Berrikuntza Integratua (IRM)

drOp proiektuaren oinarritzko eta definiziozko metodologia Metodologia Berrikuntza Integratua da. Etxebizitza sozialen auzoetarako sortua izan arren, ez da horietara mugatzen; helburua auzo hauek auzo adimentsu eta inklusibo bihurtzea da. Metodologiak erabiltzaile potentzial zabal bat du, sektore publikoaren ordezkarietatik hasita oinarritzko erakundeen bidez. Halaber, auzoaren potentzial ekonomikoa kontuan hartzen du eta hori garatzea bilatzen du (informazio gehiago LED kapituluaren orrian), eta prozesuaren pauso bakoitzean bizilagunak eta beste eragile interesdunak parte-hartzera bultzatu nahi ditu (ko-gobernantzako ereduari buruzko informazio gehiago orrian). Laburbilduz, hiru mailako prozesua da.

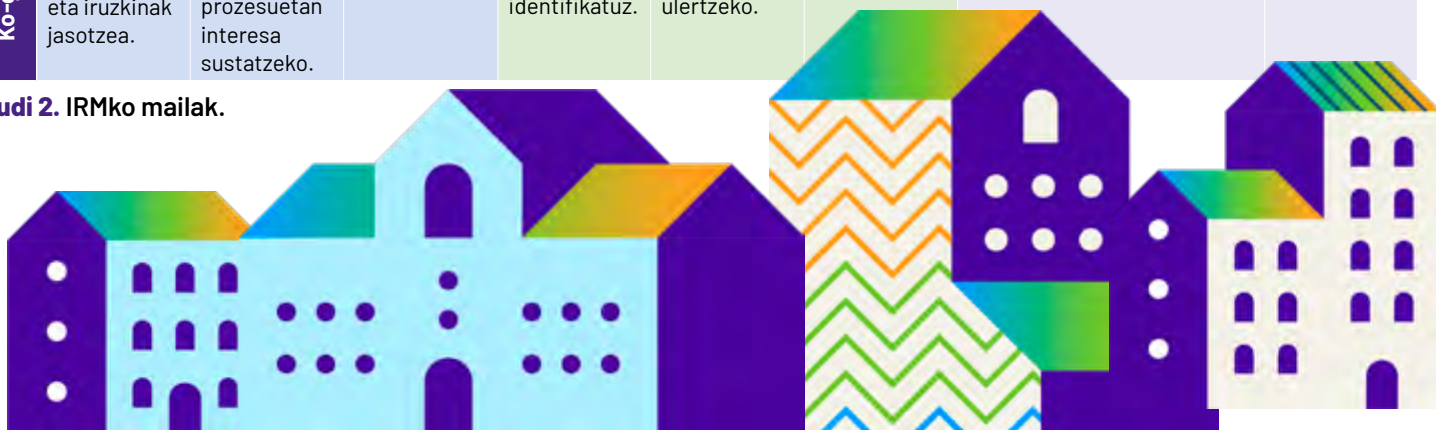
Argazki 3.
drOp tailerra martxan.

Maila bakoitza hiru azpimailatan banatzen da, maila bakoitzeko helburuak lortzeko ekintza zehatzekin (hau da, ekintza-plan estrategiko bat garatzea, beharrezko ekintzak elkarrekin diseinatzea helburu hori betetzeko eta, ondoren, ekintza horiek zure auzoan praktikan jartzea):

Estrategiatik esku-hartzera

	Maila estrategikoa			Diseinu-maila			Esku-hartze maila		
	Testuinguruaren analisia	Plan estrategikoa	Ekintza-plana	Lehen-tasun ezarpena	Esplorazioa	Ideazioa	Esku-hartze plana	Esku-hartzea	Ebaluazioa
Deskribapena	Auzoko diagnostikoa lortzea, karakterizazioaren eta eragileak identifikatzearen bidez.	Plan estrategikoa garatzea, auzoarentzat ikuspegi partekatua sortuz.	Proiektuak eta posible diren irtenbideak identifikatzea.	Ko-sorkuntzarako proiektu garrantzitsuen lehentasunak ezartzea.	Dauden irtenbideak eta proiektuaren beharrak esploratzea.	Proiektuak ko-definitzea.	Proposamenak eta haien esku-hartze plana garatzea.	Proposamenak ezarri eta probatzea.	Eraginaren ebaluazioa eta emaitzen komunikazioa.
Tokiko garapen ekonomikorako zereginak	Testuinguruari egokitu-tako tokiko garapen ekonomikoa bultzatzaileak formulatzea, udal eta eskualde mailako aldagai ekonomiko nagusiak, industria-panoramika eta hazkunde-jorak aztertuz.	Berrikuntzarako ingurunea ezartzea eta gomendio ekonomiko egokituak ematea, udalerriri tokiko garapen ekonomikorako ikuspegia, helburuak eta ekintzak dituen Plan Estrategikoa definitzen laguntzeko.	Tokiko garapen ekonomiko ereduaren aurkegisean lehentasunak ezarritako eremu ekonomikoak jasoko dira, produktu edo zerbitzuen garapenerako proiektu potentzialak barne hartzen dituzten programetan itzulita.	Bizilagunak berri-tze-proiektuetan inplikatzeko dituzten negozio-eredu berriak lehenestea.	Negozio-ereduaren oinarriko ebaluazioa ezartzea, gizarte-etxebizitzaren auzoari egokituta digitalizazioaren eta berrikuntza sozialaren bidez.	Udalerririaren garapen ekonomiko jasagarria babesteko zerbitzu edo produktu-aurkerak identifikatzea.	Esku-hartze planak gaitasunak garatzea barne hartuko du, esku-hartzerako testuinguru erraztzailearen parte gisa.	Sektoreen arteko (digitala, ICC, energia eta eraikitako ingurunea) sinergia potentzialak aprobetxatzea esku-hartzeetan zehar.	Bildutako eta aztertutako datu eta errendimendu-emaitza guztiak, tokiko garapen ekonomiko errendimendu-adierazleen arabera esku-hartze proiektuen eragina ebaluatzeko.
Ko-gobernantzarako zereginak	Komunitatearen beharrak eta motibazioak ulertzea eta proiektu eragileei eta bizilagunei aurkeztea; hasierako erreakzioak eta iruzkinak jasotzea.	Tokiko komunitatea aktibatzea, sentsibilizazioa sortzeko, konfiantza eraikitze-ko eta ko-gobernantza prozesuetan interesa sustatzeko.	Ko-gobernantza egituraren osagaiak ko-definitzea.	Ko-gobernantza ereduaren bideragarritasuna ebaluatzea, erabakiak hartzeko beharrak eta eskakizun operatiboak identifikatuz.	Ko-gobernantza egituraren osagaiak benetako eszenatoki-ietan pilotatzea, dinamikak, erronkak eta aukerak ulertzeko.	Eredua ko-diseinatzea eta iteratzea, aurreko faseetako iruzkin eta ikaskuntzetan oinarrituta.	Ko-gobernantza ereduaren praktikan ezartzea eta monitorizatzea, bere egitura benetako aplikazioaren eta iruzkinen bidez balioztatuz..		Ko-gobernantza ereduaren ebaluazioa.

Irudi 2. IRMko mailak.

Aurretik aipatutako maila eta azpimaila guztiak beren gida eta pauso propioekin datoz. Gehienak ikuspegi orokorra lortzeko, metodologiari buruzko hurrengo kapituluetan kontsulta ditzakezu edo, xehetasun handiagoa nahi baduzu, zuzenean iturri nagusira jo dezakezu: [«Etxebizitza sozialen auzoen berrikuntzarako metodologia integratua: kontzeptua»](#). Txosten honek IRMko maila guztietan pausoz pauso gida bat emango dizu, zer egin behar den eta zergatik den erabilgarria zehazki adieraziz. Dokumentu honen eguneraketa garrantzitsua da [«Etxebizitza sozialen auzoen berrikuntzarako metodologia integratua»](#) txostena, non ez ezik jatorrizko txostenean aurkeztutako metodologia jasotzen den, baita proiektuko hirien ikaskuntza guztiak bildu eta metodologia zure testuinguru lokalera nola egokitu edo moldatu daitekeen aholku erabilgarriak ematen baititu.

Bizitza errealean adibideak nahi badituzu, geroago ibilbide-orrialdean Ermua hiriko kasu praktikoa irakur dezakezu, nola jarri zen IRM guztia praktikan mundu errealean jakiteko (IRM metodologiaren eguneratutako txostenak ere xehetasunez erakusten du!) edo Elva edo Matera hauta ditzakezu maila estrategikoa nola bete zen jakiteko.

Ebaluatzean, amestu handiz, baina planifikatu txikitan!

Helburu handiak ezarri, baina zatitu haiek piezak txikiagoetan. Kontuan hartu zein adierazle diren egokienak zure testuinguru eta auzoarentzat.

“Ebaluazioa” IRMko azken pausoa izan arren, garrantzitsua da hasieratik planifikatzen hastea. [«KPlak definitzea eta ebaluazio-eredua»](#) txostenak oinarri sendoa ematen du horretarako: ikasi ebaluazio-metodologia nola ezarri, zein datu bildu eta aztertu, eta nola bildu dena amaieran, ikaskuntza horiek zuretzat eta zure auzoarentzat erabilgarriak izan daitezten. Adibidez, zure KPI propioak ezarri ditzakezu berrikuntza sozialerako (adibidez, auzoan produktu/zerbitzu berriak edo ideia/proiektu/programma berrien kopurua), parte-hartzeari dagokionez (adibidez, zure ekintzetan parte hartzen duten auzokideen kopurua edo egindako inkestak), tokiko garapen ekonomikoari dagokionez (adibidez, hiriak eskaintzen dituen pizgarri ekonomiko berriak) edo digitalizazioari dagokionez (adibidez, garatutako TIC zerbitzuen kopurua edo sortutako datu irekien multzoak).

3. Ko-gobernantzako eredua: hiri-garapen parte-hartzaileko plan bat

drOp proiektuaren kogobernantzako eredua hiri-kudeaketaren ikuspegi desberdina proposatzen du: gobernuak gidatutako prozesu tradizionaletatik urrundu, eta kogobernantzara bideratzen da, hau da, elkarlan irekian eta erabaki partekatuan oinarritzen den sistemara. Bertan, guztien parte-hartzea sustatzen da: tokiko gobernuak, komunitateko kideak, erakunde kulturalak eta GKEak. Prozesu ahal-duntzailea da, tokiko biztanleei hiriko eta auzoko kudeaketan parte hartzeko aukera ematen diena, eta, horren ondorioz, ardura kolektiboaren sentimendua indartzen du euren ingurunearekiko.

Zure hirian **kogobernantza-egitura** ezartzeko, hiru urrats nagusi daude:

- 1. Diagnostikoa:** egin zure hiri edo auzoko testuinguru sozial, ekonomiko, kultural eta ingurumenari buruzko azterketa zehatza, tokiko behar, oztopo eta aukerak identifikatzeko. Bestela, IRMren lehen urrats gisa erreferentziatzeko azterketa egin baduzu, jada informazio guztia duzu eskuragarri.
- 2. Tokiko Lan Taldeak (LTF) sortzea:** herritarrak, arduradun politikoak, GKEak eta industria kultural eta sortzaileak (ICC) biltzen dituzten talde multisektorial hauek proiektuak elkarrekin diseinatu, gauzatu eta gainbegiratzen dituzte, planifikatutako edo gauzatutako ekintzek komunitatearen benetako beharrei erantzuten dietela ziurtatuz.
- 3. Finantzaketa bermatzea:** motibazioak bidearen zati handi bat egiteko balio badu ere, ekintza gehienek finantzaketa behar dute. Aztertu diru-laguntza sistemak edo lankidetzak publiko-pribatuak sortzeko aukera, komunitateak gidatutako ekimenak babesteko. Horiek baliabide teknikoak zein ekonomikoak izan daitezke: pentsatu zure hirian parte-hartzea eta berrikuntza sustatzeko behar den guztian.

Argazki 4. Elvako Tokiko Lan Taldea auzoaren plan estrategikoa lantzen ari da.

LTF-a funtsezkoa da herritarrak parte-hartzera modu antolatuan eramateko. Adin, generoa eta testuinguru sozioekonomiko desberdinak ordezkatzen dituen talde bat izan behar du, eta parte-hartzaileek nahikoa informazio eta debatua eta erabaki informatuek hartzeko beharrezko tresnak jasotzea beharrezkoa da. LTF bat nola sortu eta nola elkarrekin lan egin azalduko duten xehetasunak [«Pertsonetan zentratutako ikuspegi gorakorreko berrikuntza-proiektua sustatzea»](#) txostenean aurki daitezke.

"This structure helped us to define which is the role of each citizen in each project." –

– **Itsaso Gonzalez**, Mondragon (project partner in Ermua)

Ko-gobernantza eredu malgua da eta zure auzo edo hiriari gehien onura ematen dion moduan ezar daiteke. LTFetan egitura handiagoa nahi baduzu edo ko-gobernantzako konfigurazio iraunkoragoa bilatzen baduzu, hiri handien kasuan, gobernantza-prozedura konplexuagoak dituztenak edo lankidetzan aritzeko eragile gehiago dituztenak, koordainazio-egitura eta batzordeak sortzea kontuan hartu, erabakiak gainbegiratzeko.

Horri buruzko informazio gehiago [«drOp proiekturako ko-gobernantzako metodologia»](#) txostenean aurki daiteke. Kontuan izan ikuspegi oso egituratua ere zure beharretara egokitu daitekeela, adibidez, batzorde hauen izenak aldatuz edo bileren bitartean ohiko parte-hartze-teknikak erabiliz.

Adibidez, Elva, hiria oso txikia denez, LTF maila bakarrean ezarri zen: parte-hartzaile guztiak gai guztien inguruan eztabaidatzen eta erabakiak hartzen zituzten. Bestalde, Ermua, parte-hartzaile kopuru handiagoa zuela, lana talde desberdinetan banatu zen.

Ko-gobernantzako ikuspegi lasaigarriagoa nahi baduzu, baina eredu iraunkorra izatea bermatu nahi baduzu, elkarlan-hitzarmen desberdinak (adibidez, udalaren eta komunitatearen artekoak), finantzaketa-planak edo espazio publikoen kudeaketa partekatua (adibidez, parkeak eta beste instalazio komunitarioak) kontuan har ditzakezu.

Laburbilduz, ko-gobernantzako ikuspegiarekin arrakasta lortzeko giltzak hauek dira kontuan hartu beharrekoak:

- **Udal-garapen sendoa:** tokiko gobernuek erraztaile eta laguntzaile gisa jokatu behar dute, bai politikan bai erakunde-mailan. Ekimenak azken finean herritarrek edo administrazioak gidatu ditzaketen arren, hasieran udalak lidergoa hartu dezake garrantzitsua izan daiteke.
- **Konfiantza eta konpromiso zibila:** eragile guztien artean konfiantza sortzea funtsezkoa da elkarlanerako modu benetako eta eraikitzailea ahalbidetzeko. Iraganeko konfiantza galdua badago, hau berreskuratzeko aukera da!
- **Industria kultural eta sortzaileak (ICC) bultzatzailerik:** ICCek sormen-indar handia izan dezakete eta berrikuntza tokikoaren pizgarri izan, batez ere komunitate gutxiak ordezkatutako edo ahulenetan. Zure lanean parte hartzea inspirazio-iturri izateaz gain, eragile gehiagora heltzeko modua izan daiteke.
- **Tresnak juridikoak eta finantzarioak:** aurretik aipatu bezala, egitura instituzional argiak ezartzea (adibidez, elkarlan-hitzarmenak) eta finantzaketa jasangarriaren mekanismoak eskaintzea (adibidez, diru-laguntza programak) bermatzen du parte-hartze prozesuak denboran iraun dezan. Azken finean, pasioa bakarrik ez da nahikoa finantzaketa gabe.

«Ohartu ginen, aldaketa fisiko bat ikusi nahi badugu, ezin dugula betiko itxaron beheko ekimenak agertzeko. Ulertu genuen guk [udala] ere ekarpena egin behar dugula.»

– **Jaaniika Saar**, Elvako tokiko gobernua

Argazki 4.
Hiri-plangintza taktikoaren ekintza Ermuan, Espainia: landaketa-saioa tokiko eskolarekin.

4. Tokiko garapen ekonomikoa (TGE): tokiko potentzial ekonomikoa aprobetxatze

drOp proiektuan, TGE eredua erabil da berrikuntza-lanak tokiko garapen ekonomikoarekin modu praktikoan lotzeko. Ideia da eraikinen hobekuntzak ez ezik etxebizitzaren kalitatea hobetzea, baita tokiko ekonomiari bultzada berria ematea ere. Horrek esan nahi du enpresa txikientzako aukerak sortzea, berrikuntza sustatzea eta etxebizitza sozialen eremuetan balio iraunkorra sortzea.

«Ikuspuntu ekonomikoa hiri-planifikazioan integratzea oso zaila da.»

– **Amaia Sopelana**, *Tecnalia* (proiektuko bazkidea Ermuako kasuan)

Helburuak konbinatuz —lehiakortasun ekonomikoa, eragin soziala eta iraunkortasuna—, TGE eredua berrikuntza-prozesua bihurtzen da **hiri-berritze zabaltzeko aukera**. Paradigma-aldaketa garrantzitsua da, **potentzial ekonomikoa ez delako ohiko kontuan hartzen hiri-planifikazioan edo zaharberritzearen prozesuan**, nahiz eta bi alderdiak elkarrekin lotuta egon. Horregatik, **metodologia egituratu bat izatea** are garrantzitsuagoa da.

Argazki 6. Energy Community elkartearen bilera Ermuan, Espainia.

TGE eredua hiriei tokiko ekonomia hobeto ulertzeko, non aldaketa behar den identifikatzeko eta hazkunde inklusiboa sustatzen duten ekintzak egiteko egitura argia eskaintzen die. Udalek beren ahaleginak zenbait arlo garrantzitsutan zentratzen laguntzen du:

- **Langile-kapazitatearen eta etorkizuneko gaitasunen garapena:** horrek hazten ari diren sektoreak identifikatzea, prestakuntza-programak eguneratzea eta birziklapen profesionala babestea barne hartzen du (bereziki teknologia digitala, lan berdeak eta ekonomia zirkularra bezalako arloetan) pertsonak lan-merkatu etengabe aldatzen ari denarekin bat egitera laguntzeko.
- **Aukera ekonomiko inklusiboak:** eredua hiriei aukera ekonomikoak sortzea bultzatzen ditu denontzat, bereziki gutxien ordezkatutako taldeentzat, hala nola gazteentzat edo adineko pertsonentzat.

Ikasitako ikasgaia

TGE azterketa hobe funtzionatu dezake udal-mailan edo auzo handiagoetan, non jarduera ekonomiko gehiago dagoen.

- **Tokiko enpresen hazkundera eta berrikuntza:** enpresa txikiei laguntzetik hasi eta inbertsioak erakartzea eta ekintzailetasuna sustatzea barne, TGEk bultzada berria ematen dio behar gehien duten auzoei.
- **Planifikazio eta lankidetzaren adimentsuagoa:** datu ekonomikoak erabiliz hiri-planifikazioan eta sektore publiko eta pribatuaren arteko loturak indartuz, hiriak erabaki hobeak hartu ditzake eta garapen jasagarria sustatu, iraunkorra izan dadin.

IRM kapituluaren ikus daitekeen moduan, TGE IRM prozesu osoan zehar ekintza jarraikorra da: testuinguru-azterketaren parte garrantzitsua da eta ekintza ekonomikoaren hazkundera lehentasunezkoa izateko laguntzen du. Laburbilduz, hainbat urrats ditu:

Erreferentzia-azterketa oso bat egitea hasieran zail eta neketsua dirudi, baina drOp proiektuko hiriaren arabera, merezi du. Elva udalerriak auzo bakoitzean bat egitea nahi lukeela ere adierazi du!

- I. **Egoeraren azterketa:** erreferentziatzeko edo testuinguru-azterketaren barruan, zure hiri edo auzoko panorama ekonomiko eta soziala ebaluatu behar duzu. Horrek enplegu-joerak jasotzea, tokiko enpresak mapatzea, berrikuntza-potentziala aztertzea, eta abar barne hartzen ditu. Eskura dituzun eta lor ditzakezun datu guztiak erabili, eta ahal bada, lekura bertara joan! Tokiko negozio-jabeekin hitz egitea eta behatzea oso argigarria izan daiteke.

«Ingurune batekin ez badago ezaguna, ez joan behar. /.../ Zenbakien atzean pertsonak daude.»

– **Sirli Pippa**, Elvako udala

II. TGEri eragiten dioten faktore nagusi barnekoak eta kanpokoak:

hiri edo auzoaren indarguneak, erronkak eta aukera ekonomiko bereziak ulertzea esan nahi du, zure potentzial ekonomikoan eragina izan dezaketenak. Datuen ondoan, beste iturri batzuk erabiltzea ere kontuan hartu daiteke, hala nola estatu eta EBko politikak edo hiri antzekoen kasu-azterketak.

- III. **Faktore ekonomiko garrantzitsuak:** zure auzoaren egoera ekonomiko eguneratua hobeto ulertuta, faktore ekonomiko pasibo eta aktiboak ulertzea garrantzitsua da, auzoaren etorkizuna zehazten dutenak. Bultzatu aktiboak izan daitezke, adibidez, industria digitalen hazkundera edo enpresa berdeak; eta bultzatu pasiboak, auzoan gertatzen ari diren aldaketak, hala nola aldaketa demografikoak edo lan-merkatuaren bilakaera. Fase honetan datu-azterketa eta dokumentazio-ikerketa garrantzitsuak dira, baina adituen, teknikarien edo udaletxeko langileen parte-hartzea ere beharrezkoa izan daiteke, joera eta aldaketa sozial eta ekonomiko hauek hobeto ulertzeko eta hiri edo auzoari nola eragiten dioten ikusteko.

- IV. **Etorkizuneko eszenarioen azterketa:** ikuspegi aurreikusgarri bat da, auzoaren etorkizun posibleak irudikatzeko. Prozesuak lau eszenario etorkizuneko desberdin sortzea dakar, bakoitza faktore kanpoko nagusien eragina duten bide ekonomikoak irudikatuz, baina ez segurua. Ondoren, eszenario hauek parte-hartzaileen artean berrikusten eta eztabaidatzen dira, eta, azkenik, "eszenario nagusia" hautatzen da, auzoaren ikuspegi eta helburu ekonomikoak hobekien islatzen dituen. Hautatutako eszenarioa plan estrategiko batean itzultzen da, non helburu, politika eta ekimen argiak ezartzen diren tokiko garapen ekonomiko iraunkor eta inklusibo sustatzeko. Horrela, urrats honek ez du soilik DAFO azterketa eta eszenarioen prestaketa barne hartzen, baita parte-hartzaileen eta adituen kontsultak eta tailerrak ere..

- V. **Ikuspegi bat sortzea:** tokiko biztanleak benetan inplikatzeko, plan estrategiko batek ikuspegi bat behar du. Ikuspegi honek komunitatearen aspirazioak eta lehentasunak islatzea behar du, baita helburu luze-termen garapenak ere. Normalean, hori ikuspegi-tailerraren bidez egiten da, tokiko parte-hartzaileen laguntzarekin antolatua.

VI. Tokiko garapen ekonomikorako helburuak

garatzea: azkenik, helburu argi eta errealistak definitzea garrantzitsua da tokiko garapen ekonomikoa sustatzeko. Helburu horiek lortzeko beharrezko ekintzak lehentasunezko egiteko, proiektuak tokiko garapen ekonomikorako ebaluazio-taula garatu du, [“Tokiko auzo adimentsu baten garapen ekonomikoko plan estrategikoaren kontzeptu-definizioa”](#) txostenean kontsulta daitekeena. Txosten honek aurreko sei urratsen xehetasun gehiago eta Ermuan prozesuak izan zuen emaitzen deskribapena ere jasotzen ditu.

Argazki 7. Nooruse auzoarentzat Elvan egindako etorkizuneko eszenarioen azterketa.

IRM diseinu eta esku-hartze faseetan aurrera doan heinean, TGE kontuan hartzea funtsezkoa izaten jarraitzen du. [«Berrikuntza integraturako ikuspegiak eta negozio-eredu berriak identifikatzeko gomendioak»](#) txostenak negozio-ereduei buruzko informazio sakona eskaintzen du. Prozesu egituratu baten bidez —teoria, ideiak sortzea, ebaluazioa eta inplementazioa barne hartzen dituen—, tresna praktikoak, sailkapen-sistema eta benetako kasu-azterketak eskaintzen dira erabakiak hartzeko gidalerro gisa.

«Garapen ekonomikoa alderdi transbersala da udalerriko ekintza askotan. Udalerrian zer gertatzen den eta beste sailek zer egiten duten aztertzea behartzen zaitu.»

– **Marta Leuke Uriarte**, Ermuako udala

Gainera, garapen ekonomikoa ez da beti erraza, eta auzo batean ekonomia sustatzea zaila izan daiteke aurretik jarduera oso gutxi bazegoen. Horregatik, [«Tresna multzoa gaitasunen garapenerako, auzo digitalizatutako berrikuntzarako prozesuetarako»](#) dokumentuak udalerri, tokiko eragile eta komunitate kideei eskaintzen die tresna praktikoak, metodologiak eta prestakuntza-moduluak, hiri-berritze proiektuak modu eraginkorrean ezartzeko.

Tresna multzo hau Santa Ana auzoarentzat, Ermuako kasuan, bereziki diseinatu bada ere, zure hiri edo auzoan gaitasunen hutsuneak identifikatzeko eta prestakuntza espezifiko eskaintzeko adibide baliagarria da. Irakurleek gaitasunen garapena, tresna digitalak eta parte-hartzea integratzeko ibilbide-orri osoa aurkituko dute auzoak berritzeko.

Era berean, irakurri beharrean entzutea nahiago baduzu, proiektuak [webinar bat antolatu du gai honi buruz](#).

Argazki 8.
Eraikuntza energetiko eta eraginkorreko ikastaroan parte-hartzaileak Ermuan, Espainia; tokiko gaitasunen garapenaren parte.

5. Ermua kasu praktikoa: Santa Ana auzoa

Ermua Espainiako Bizkaiko udalerria da, Euskal Herrian kokatua. Durangaldea eskualdean dago, Ego ibaiaren ibarrean kokatutako haran estuan. Herri polit eta xarmangarria da, mendixka zorrotzez inguratutako kokapena duena, eraikitzeko espazio mugatua eta biztanle dentsitate altua sortuz.

Ermua 60ko hamarkadatik 80ko hamarkadara bitartean hazkunde handia izan zuen, batez ere industria-garapenagatik. Garai horretan etxebizitza eraikin asko eraiki ziren langileen uholdea jasotzeko. Herriko lurra hiri-luzapenerako erronka izan da, hiri-antolaketa trinkoa sortuz.

Udalerriak auzo desberdinak ditu, eta horietatik Santa Ana aukeratu zuten proiektuaren zentrotzat. Auzo hauek hiriko erdigunearekin oso lotuta daude, auzo-kohesio handiko eremu urbanoa osatuz.

drOp proiektuan, Ermua Santa Ana auzoan zentratu zen, eraikin trinkoz eraikitako auzoan, biztanle nahasketak handia duena. Erreferentzia-azterketaren ondorioz, auzoan hurrengo arazoak identifikatu ziren:

- **Irisgarritasuna:** zerbitzu eta azpiegituretarako sarbide arazoak, baita eraikinetako irisgarritasun falta ere (igogailu eta arrapalak gutxi).
- **Etxebizitza-parkea:** eraikinek birgaitze teknika behar dute; horretarako orientazio eta ebaluazio teknikoak behar dira; gainera, etxebizitza hutsen tasak altuak dira.
- **Ekintza ekonomiko falta:** tokiko ekintza ekonomiko praktikorik ez dago, eta industria kultural eta sortzaileak eskasak dira auzoan.
- **Gizarte kohesioa:** auzoak pertsona nahasketa hartzen du (adineko bizilagunak, inmigrante berriak, aldi baterako bizilagunak), eta ez dute identitate auzo-kolaboratiborik partekatzen.

«Auzo hau bizia eta energiaz betea izaten zen, bertako migranteen artean komunitate-sentimendu sendoa zegoelarik. Orain, pertsonalik gabea da, zaila da zeharkatzea eta oso aurrekontu murriztua dutenentzat bakarrik erakargarria.»

– **Silvia Urrea Uriarte**, Tecnalia (proiektuko bazkidea Ermuako kasuan)

Auzoaren abantailak honakoak dira: hiriko erdigunera duen hurbiltasuna, non zerbitzu nagusi gehienak dauden; espazio publikoen ugari eta industria-altuko eremuetan eta eraikin energetikoen komunitateetan duen potentziala (energia solarreko potentziala oraindik oso gutxi erabiltzen da).

Aipatutako arazoak konpontzeko, Ermuako Udalak auzoaren berreskurapena sustatzea erabaki zuen, bizilagunekin batera. Helburuak ziren: komunitate bat sortzea, bizilagunen kezkak eta nahiak entzutea, eta parte-hartze jasangarriaren egitura eta ikuspegi bat ezartzea, beharrezko esku-hartzeak planifikatzeko.

Ermua, Espainia

Biztanleria: 15,900

Klima ozeanikoa

DIGITALIZAZIO MAILA: baxua

GIZARTE-KOHESIOA: baxua

ERRONKA NAGUSIAK:
irisgarritasun arazoak, eraikinen
birgaitzea, auzo gaztetzea,
komunitatea eraikitzea

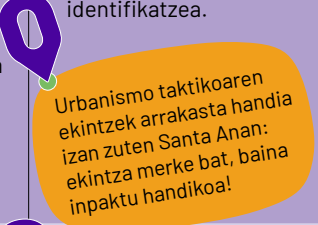
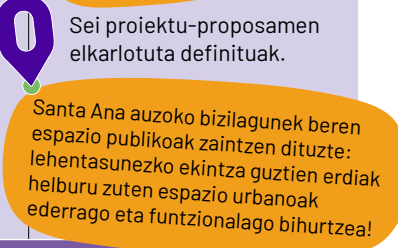
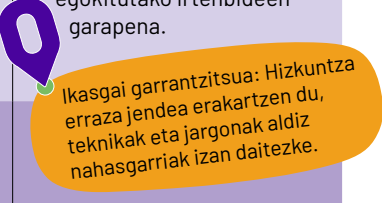
drOp proiektuaren hiri pilotu gisa, Ermua IRM metodologia probatu zuen bere etapa guztietan, eta horrek estrategia integral bat eta ekintza zehatzak sortzea ekarri zuen, auzoan praktikan jarri.

Maila	Etap	TGE Jarduera	Kogobernantza Jarduera	Emaiza
Maila estrategikoa	1. Testuinguruaren azterketa	Diagnostiko anitza: Santa Ana auzoaren ebaluazio osoa, alderdi sozial, kultural, ekonomiko eta energetikoak aztertuz, udal-mailatik abiatuta eta ekintza-eremua murriztuz, indarguneak, aukerak eta lehentasunezko esku-hartze eremuak identifikatzeko.	Tokiko eragileen mapaketa: tokiko aktore guztiak identifikatzea.	Santa Ana auzoaren diagnostiko anitza, ezaugarri nagusiak, aukerak eta erronkak identifikatuz alderdi sozial, kultural, ekonomiko eta energetikoetan.
		Auzoko diagnostikoan oinarritutako DAFO azterketa, indargune nagusiak, ahuleziak, aukerak eta mehatxuak identifikatuz hainbat dimentsiotan.	Eragileak taldeetan antolatu ziren, diagnostikoaren emaitzak berrikusi eta baliozkotzeko, eta eszenarioak sortzeko eta auzoaren ikuspegi partekatua sortzeko oinarriak jartzeko.	Tokiko parte-hartzaileen parte-hartzea eta baliozkotzea, bizilagunak, erakundeak eta udal aktoreak barne, arrantzako garrantzia ziurtatzeko eta plan estrategikoa prestatzea.
	Emaiza: Santa Ana auzoaren ezagutza sakona, bere potentziala eta beharrak barne.			
	2. Plan estrategikoa	Helburu estrategikoen formulazioa: Etorkizuneko ekintzak gidatzeko eta berrikuntza ekonomikoa sustatzeko helburu zehatzak ezarri ziren.	Kogobernantza ereduaren ezarpena: Parte-hartze marko bat aplikatu zen, bizilagunak, udala, GKEak eta beste eragile batzuk erabakiak hartzen sartuz.	2035eko Ikuspegia definitzea: Santa Ana auzoarentzat ikuspegi partekatua eta luzera-terminokoa sortu zen, berrikuntza eta garapen jasangarriari fokua emanez.
		Eszenarioen garapena: Etorkizuneko eszenario anitz sortu ziren auzoaren eraldaketarako bideak esploratzeko, garapen ekonomikoa eta berrikuntza barne.	Tokiko Lan Taldearen (LTF) aktibazioa: Maila anitzeko egitura ezarri zen (Koordinazio Egitura, Batzorde Exekutiboa, Batzorde Zabala) gobernantza inklusiboa babesteko.	Kogobernantzaren prozesuak kontsentsua sortzen lagundu zuen eta bide eman zuen berrikuntza luzera-terminokoa eta kohesio soziala sustatzeko.
		Ekintza-planaren prestaketa: Plan estrategikoak oinarria ezartzen du hurrengo fasetarako, non proiektu eta ekimen zehatzak definituko diren tokiko jarduera ekonomikoa sustatzeko.	Komunitate-ahalmen sorkuntzako tailerrak: 5 tailer egin ziren bizilagunak entzute aktiboan, cocreazioan eta erabakiak hartzean trebatzeko, parte-hartze zibikoa sustatuz.	Helburu estrategiko argiak ezarri ziren, garapen jasangarria laguntzeko eta ibilbide-orri baliagarri bat ezartzeko prestatzeko.
	Emaiza: Auzoarentzat nahi den etorkizuneko eszenarioa, 2035eko Ikuspegia izenez ezagutua.			
	3. Ekintza-plan	Ekintza estrategikoen identifikazioa: Planaren lerro estrategikoak laguntzeko eta 2035eko Ikuspegiari ekarpena egiteko ekintza zehatz eta lortzekoak definitu ziren.	Cocreazio parte-hartzailea IRM bidez: Bizilagunak eta eragileak IRM erabiliz lankidetzan aritu ziren, prozesu inklusibo eta tokiko testuingurura egokitutakoa bermatuz.	Ekintza-planaren cocreazioa tailer inklusiboen bidez, herri-tarren jabetza eta proposatutako ekimenaren legitimitatea indartuz.
		Emaiza: komunitateak bultzatua eta estrategikoki lerrotakua, 2035eko Ikuspegia ekimen zehatz batzuetan itzultzen duena, tokiko lehentasunak integratuz, berrikuntza ekonomikoa sustatuz eta parte-hartze gobernantza indartuz.		

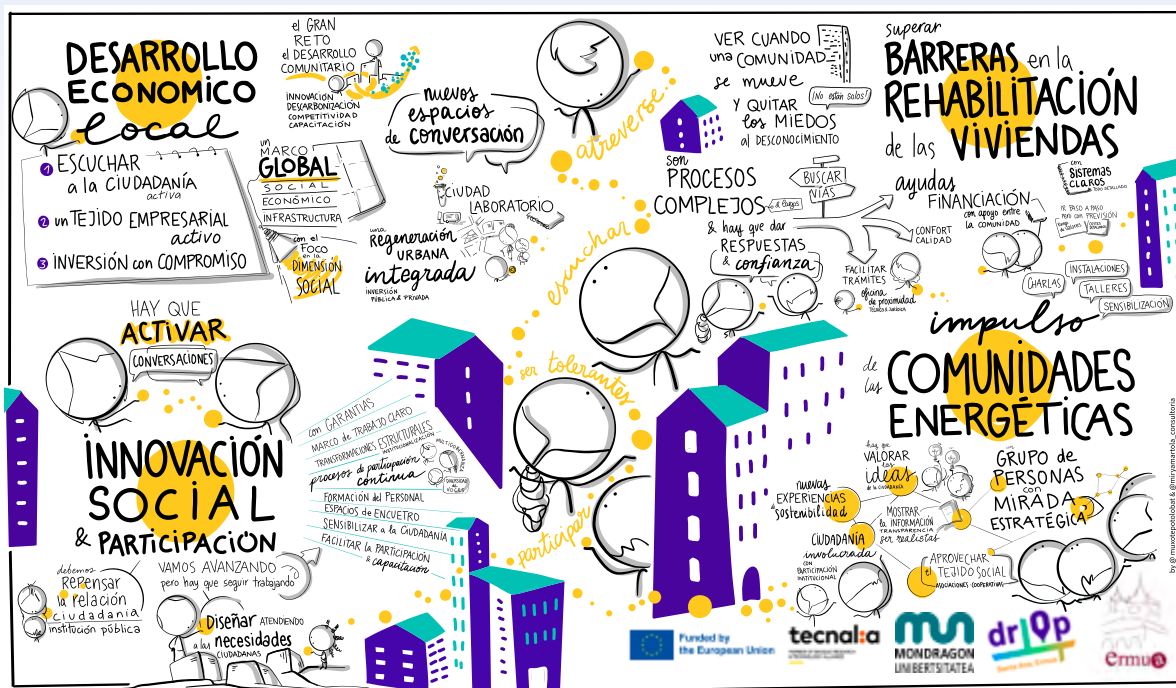
Santa Ana auzoko 2035eko Ikuspegiak irisgarritasuna, belaunaldi arteko bizikidetzeta eta berrikuntza digitala azpimarratzen ditu.

Kogobernantzak tokiko aktore garrantzitsu guztiak identifikatzea lagundu zuen.

Auzo bulegoa tokiko ekintzen zentro fisikoa izan zen!

Maila	Etap	TGE Jarduera	Kogobernantza Jarduera	Emaizta
Maila diseinua	1. Lehen-tasunak ezartzea	Plangintza fase hasieraren ondoren, bizilagunen parte-hartzea sustatzen duten negozio-eredu berriei lehenitasuna ematen zaie, tokiko jarduera ekonomikoa bultzatzeko ekintza ekonomiko bideragarriak identifikatzeko.	ailer komunitario bat eta bozketa-prozesu bat bizilagunek auzoarentzat garrantzitsuenak eta inpaktu handienekoak diren ekintzak aukeratzeko aukera ematen dute. Sei ekintza aukeratu ziren, kogobernantza-ereduaren egitura operatiboa eta erabakiak hartzeko prozesua probatuz.	Sei ekintza komunitateak lehenitasuna ezarrita (D1.3 dokumentuan ikus daitezke IRM prozesuaren hurrengo etapak Santa Anan ¹).
	2. Esplorazioa	Testuinguru antzekoetako ekimenak eta negozio-ereduak aztertzea, ideiak jasotzeko eta Santa Anan errepikagarriak edo egokigarriak diren ebaluatzen. Horrela, estrategia ekonomiko berritzaileen erreferentzia-oinarria ezartzen da, bereziki digitalizazioa eta berrikuntza soziala auzoetan integratzen dituztenak.	Ideiak lehenitasuna ezarri ondoren, bizilagunek antzeko ekimen arrakastatsuak aztertzen eta ebaluatzen dituzte, iruzkinak emanez eta nola egokitu daitezkeen euren testuingurura pentsatuz. Horrela, kogobernantza-ereduaren egitura operatiboa eta erabakiak hartzeko prozesua ere probatzen da.	Proiektu eta estrategia arrakastatsu errepikagarriak identifikatzea.
	3. Ideazio fasea	Proiektuen kodeterminatzea: Sei ekintza lehenitasunezkoak inplementazio-fasera pasatzen dira. Ekintza bakoitza komunitatearekin kodeterminatzen da, IRM metodologiara egokitutako proiektu zehatzak sortuz, berrikuntza eta jasagarritasun lokala sustatuz.	Aurreko faseetan oinarrituta, bizilagunek sei ekintza lehenitasunezkoak modu aktiboan co-creatzen dituzte, ideaziotik plangintzara arte, proiektuaren kogobernantza-egiturari. Horrela, proposamen bakoitzak komunitatearen ikuspegia eta beharrak islatzen ditu.	Sei proiektu-proposamen elkarlotuta definituak.
	Emaizta: Prozesu egitura eta parte-hartzaile baten bidez, Santa Ana auzoko komunitateak sei ekintza estrategiko hautatu, ebaluatu eta elkarlotuta garatu zituen hirigintza berritzeko, errepikagarriak diren modeloei jarraituz, kogobernantzaren gidaritzapean eta tokiko beharrak kontuan hartuz, inplementaziorako prest dauden proiektu-proposamen zehatzak sortuz.			
Interbentzio maila	1. Interbentzio plana	Proiektu-proposamenak elkarlotuta definitu ondoren, ekintza-plan zehatza prestatzen da inplementaziorako, helburuarekin tokiko testuingurura egokitutako irtenbide jasagarriak sortzea.	Bizilagunek parte-hartzen jarraitzen dute kogobernantza-egituraren probak eta baliozkotzean plangintzan zehar. Era berean, ekintza proposatuen garapena moldeatzen laguntzen dute, komunitatearen lehenitasunekin lerrokatuta.	Ekintza bakoitzerako inberbentzio-plana zehatza eta egokitutako irtenbideen garapena.
	2. Interbentzioa	Interbentzio-planaren arabera, fase honek proposatutako ekintzen benetako inplementazioan zentratzen da. Sektoreen arteko sinergiak aprobetxatzen dira—digitala, energetikoa, industria kultural eta sortzailea, eraikituriko ingurunea—inpaktu maximizatze eta hirigintza integrazioa bermatzeko.	Bizilagunek parte-hartzen jarraitzen dute kogobernantza-ereduaren bidez, ekintzak exekutatzeko diren bitartean probatuz. Haien parte-hartzeak planaren eraginkortasuna ebaluatzen laguntzen du eta interbentzioak komunitatearen beharrekin lerrokatuta mantentzen dira.	Proposatutako ekintzen inplementazioa, sektore arteko lankidetzak eta ekintza-planaren eta kogobernantza-ereduaren probak mundu errealeko testuinguruan.
	3. Ebaluazioa	Bildutako eta aztertutako datu eta errendimendu emaitzak LED errendimendu-adierazleen arabera (adibidez, digitalizazioa, gobernantza) proiektuen inpaktua ebaluatzen erabiltzen dira.	Kogobernantza-ereduaren ebaluazioa, bizilagunen iritziak aztertuz interbentzioen inguruan. Fase honek proiektuak etengabe egokitze eta ikasgaiak ateratzeko aukera ere ematen du, etorkizuneko errepikapenerako.	Inpaktuaren ebaluazioa errendimendu-adierazleen, bizilagunen iritzi eta proposamen bitartez, proiektuaren egokitapena eta kogobernantza-ereduaren ebaluazioa (D1.5 azken errendimendu-txostenean) xehetasun gehiagorako).
	Emaizta: Sei proiektu-proposamen elkarlotuetatik abiatuta, inberbentzio-mailak ideiak ekintzetan bihurtzen ditu plan egitura batekin, inplementazio elkarlotua eginez eta inpaktuaren ebaluazio sakona eginez. Bizilagunek eta tokiko eragileek soluzioak elkarlotuta garatzen, benetako testuinguruetan probatzen eta adierazle nagusietan errendimendua ebaluatzen dute, horrela egokitapena, ikaskuntza eta etorkizuneko berrikuntza-hirigintzarako garrantzia bermatuz.			

¹ Informazio gehiagorako lehenitasunezko ekintza zehatzen inguruan, D1.3 Proiektuak, inplementazio-plan eta exekuzioa Santa Anan_v01 kontsultatu, drOp.CORDIS.webgunean argitaratu ondoren.

Argazki 9. Ermua-ko ekintza estratagikoen bisualizazioa.

Argazki 10. Medianera ekintza Santa Ana auzoa modu ko-kreatiboan edertzeko.

Argazki 11. Santa Anan ko-sortutako murala.

Argazki 12. Santa Ana auzoa berritzen

6. Elva kasu praktikoa: Nooruse auzoa

Elva Estoniako hego-mendebaldeko udalerri txiki bat da, 14.000 biztanle inguru dituen; Elva hiria, eskualdeko erdigune eta herri handiena, 5.700 biztanle ditu. Hiri pintoresko hau laku ugariz eta muino altuez osatutako paisaian dago, lurzoru hareatsua eta pinu altuak dituena. Hiria nagusiki zonalde industrial txiki eta eremu residencial nahasketaz osatuta dago, etxebizitza multzoekin.

Elva udalerriak Tartu hiriko hurbiltasunaren eragina jasaten du, Estoniako bigarren hiririk handiena eta eskualdeko garapen-motor nagusia; Tartu enplegu eta zerbitzu garrantzitsuak eskaintzen ditu eta unibertsitate-hiria izanik, hezkuntza aukerak ematen ditu Elvako bizilagunei. Aldiz, Elva oporretarako helmuga oso ezaguna da, pinu-baso ederrak eta lakuen aniztasunagatik.

drOp proiektuan, Elvak Nooruse auzoan jarri zuen arreta, hiriko bost etxebizitza-distributoren bat. Nooruse 3 eta 5 solairuko eraikinez osatutako auzoa da, eraikuntza baxuko kalitatea eta plangintza txarra dituen. Sei etxebizitza-blokeetatik bi bakarrik berritu ziren proiektuaren hasieran (2025ean lau dira), baina energi klase baxuarekin. Diagnostikoaren arabera (azken plan estrategikoan aurkitu daiteke) honako arazoak identifikatu ziren:

- **Iraunkortasun eta irisgarritasun arazoak:** ez dago igogailurik edo errampa irisgarririk (adibidez, gurpil-aulkien erabiltzaileentzat); aparkaleku arazo ugari daude.
- **Trenbidearen hurbiltasuna:** bibrazioek eraikinen higadura eragin dute.
- **Gizarte-kohesio baxua:** bizilagunek ez dute elkarrekiko komunikazio handirik, ez auzo bar-ruan, ez etxe arteko harremanetan.
- **Espazio monofuntzionala:** eraikinen arteko berdeguneak ia ez dira erabiltzen eta uholdeak jasaten dituzte eurite handien ondorioz.
- **Etxebizitza-bloke gehienak ez dira berritu:** bizitzeko kostu altua eta barne giro txarra eragiten dute.
- **Azpiegitura publiko txarra:** bizilagunek uste dute oinezkoentzako ibilbideak hobetu daitezkeela, eta bizikleta-bideak eta argiztapen publiko hobe beharrezkoak direla.

El auzoaren abantailak honako hauek dira: parke forestalaren hurbiltasuna, aisialdi eta erlaxaziorako aukera natural batean, eta hirigunearen hurbiltasuna, non dauden zerbitzu nagusi guztiak.

Arazo horiei aurre egiteko, Elva udalerriak helburu zuen tokiko etxebizitza-elkarteei laguntza ematea birgaitze prozesuak abian jartzeko, baita auzoaren birpopulatzeari sustatzeko gizarte-partaidetzaren eta komunitatearen sorreraren bidez ere. Helburu nagusia pertsonak elkartzea eta elkarriketan aritzea zen, orain arte oso gutxitan egin izan duten zerbitzuak.

Elva, Estonia

Biztanleria: 5,700

Klima kontinental hezea

DIGITALIZAZIO MAILA: altua

GIZARTE-KOHESIOA: baxua

ERRONKA NAGUSIAK: berritzeak abiaraztea, espazio publiko kalitate txarrekoa, auzoa gaztetzea, komunitatea eraikitzea

«Jendeak jarrera pasiboa zuen, bere apartamentuko atearen atzean gertatzen zenarekiko».

– **Jaanika Saar**, Elva udalerria

drOp proiektuko hiri homologoa izanik, Elva udalerrri digitalki kudeatutako adibidea eskaini zuen, informazioa zabaltzeko, komunikatzeko eta partaidetza sustatzeko hainbat metodo berritzaile eta digitalekin, hala nola:

- udal webgune moderno bat, adibidez, udal aurrekontuari buruzko informazioa denbora errealean eguneratuz eta beste adierazle batzuk erakutsiz;
- urtero partaidetza aurrekontuak;
- eraikin publikoetako kontsumo energetikoa kontrolatzeko sentsoare adimenduak;
- plangintzako prozesuetan tresna digitalak, esaterako, ArcGIS

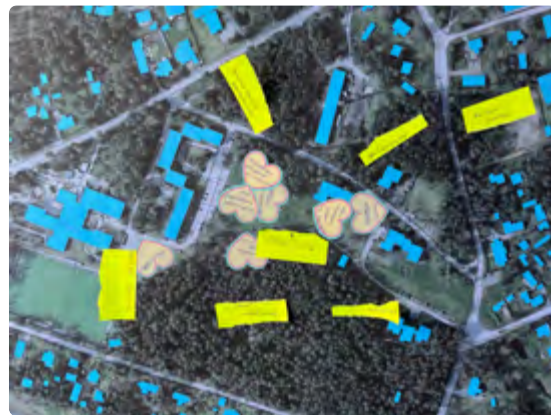
Elvak Ermua hiria arretaz jarraitu zuen eta 2023an IRM prozesuan murgildu zen. Udalerrriak IRMren lehen maila estrategikoa gainditu zuen.

Maila	Etap	TGE Jarduera	Kogobernantza Jarduera	Emaizta
1. Testuinguruaren azterketa		Auzoaren diagnostiko sakona hainbat datu-iturriren bidez eta datu-bilketa osagarrien metodoak erabiliz.	Jarraipena, behaketa eta auzoaren ikerketa.	Udalerrria eta auzoa modu integrarean ezagutzea, bere ezaugarri desberdinak, aukerak eta erronka nagusiak identifikatzu.
		Tokiko eragileen profilen ulermena euren ekarpen ekonomikoaren arabera.	Elva udalaren arabera, oso garrantzitsua da auzoa bisitatzea «ideia bat izateko».	Tokiko eragile garrantzitsuen ikuspegi orokorra, adibidez, etxebizitza-elkarteak, enpresak eta tokiko erakundeak, etab.
		Auzoaren egungo jardura ekonomikoa eta bere potentziala ulertzea.	Tokiko eragile guztiak identifikatzeko mapaketa.	Nooruse auzoko DAFO azterketa.
Emaizta: auzoaren erreferentzia-analisia, bertako garapenaren bultzatzaileak eta aukerak barne, eta DAFO azterketa bat.				
2. Estrategia plana		Etorkizuneko hainbat LED ekintzen azterketa eszenario etorkizuneko lankidetzaren bidez.	Bigarren tailerra interesdunekin, etorkizuneko eszenarioak elkarrekin sortzeko.	Nooruse auzoarentzako etorkizuneko eszenarioak.
		Etorkizuneko eszenarioetan marraztutako LED ekintza desberdinen baliozkotzea komunitatearekin.	Hirugarren tailerra interesdunekin, etorkizuneko eszenarioak eztabaidatzeko.	Etorkizuneko eszenarioen eztabaida eta hautaketa.
		Herriko ikuspegia jasangarritasuneko garapen lokaleko ekintzekin lerrokatzea.	Ikuspegia sortzea.	Nooruse auzoko ikuspegi bat.
Emaizta: Nooruse auzorako plana estrategikoa, non barne hartzen diren erreferentzia-analisia, etorkizuneko eszenarioen deskribapena eta hautaketa, eta auzoaren ikuspegia.				
3. Ekintza plana		Lehenik eta behin, lehentasuneko eremu ekonomikoak kontuan hartzea proiektu posibleak zehazterakoan.	Aurrez elkarrekin definitutako ko-gobernantza-egiturako osagaiak aztertzea.	Nooruse auzoarentzat ekintza-plana, proiektu eta irtenbide posibleak jasotzen dituen.
		Lehenetsitako tokiko garapen ekonomikoko ekintzen balidazioa komunitatearekin.	Laugarren tailerra interesdunekin, plan estrategikoa eta ekintza-plana baliozkotzeko.	Plan estrategikoa eta ekintza-planen balidazioa.
		Emaizta: Nooruse auzoarentzat ekintza-plana, plan estrategikoan ezarritako helburuak lortzeko identifikatu eta lehentasuna eman zaizkien ekintzak barne hartzen dituen.		
Diseinu maila	Proiektuaren lehentasunak ezartzea, esploratzea eta ideatzea	2025eko abuztuan egin zen bosgarren tailerra tokiko bizilagunekin oso arakastatsua izan zen: hirigile batekin batera, auzoetako erabaki zuten auzoaren ikuspegia, ikusi nahi dituzten esku-hartzeak eta nola gauzatzeko dituzten.		
Esku-hartze maila	Esku-hartze plana, inplementazioa eta ebaluazioa	2027 - ...		

Irakur ezazu Nooruse auzoko plan estrategikoa, tokian tokiko «[Nooruseko ibilbide Orria](#)» izenez ezagutzen dena, Elva udalaren webgunean!

Argazki 12. Etorkizuneko eszenarioak eraikitzeko tailerra Elvan

Argazki 13. Nooruse auzoko espazio publikoan aldaketak markatzea ko-sorkuntza tailer batean.

Argazki 14. Nooruse auzoko espazio publikoa.

Argazki 15. Auzoaren AHFO analisia sortzea Elvako tailer batean.

Argazki 16. Bosgarren tailerra Elvako (Estonia) bizilagunekin.

7. Materako kasu praktikoa: Spine Bianche auzoa

Matera Italiako Basilicata eskualdeko udalerria da, eta inguruko muinoetako harkaitz bigunean zulatuta-ko bereizgarri diren etxez ezaguna da. Hiriak, sakoneko ibaiadar baten ertzean kokatuta, mendeetan zehar egitura urbano trinkoa eta geruzatua garatu du, eskualdeko topografia irregularrak eta gizakien asentamenduen historia luzeak moldeatua.

Udalerriak 60.000 biztanle inguru ditu, eta gehienak hirigunean bizi dira. XX. mendearen erdialdean biztanleriaren jaitsiera handia jasan zuen, bizi-baldintza txarrengatik, eta 1980ko hamarkadatik aurrera berreraikuntza-ahaleginek bultzatuta hazkunde graduatua izan zuen. 2000ko hamarkadatik, demografia eta ekonomia berreskuratu dira, partez inbertsio kultural eta turismoaren hazkundeagatik.

drOp proiektuan, Materak Spine Bianche auzoan zentratu zuen arreta (euskaraz, «hezur zuriak», auzoaren diseinu arkitektonikoari erreferentzia eginez), 1955 eta 1959 bitartean eraiki eta planifikatu zena, kobazuloetatik etxera lekualdatu ziren bizilagunei etxebizitza berriak eskaintzeko. Erreferentzia-analisia egin ondoren, hainbat arazo identifikatu ziren auzoan:

Matera, Italia

Biztanleria: 59,800

Mediterraneoko uda beroko klima

DIGITALIZAZIO MAILA: baxua

GIZARTE-KOHESIOA: baxua

ERRONKA NAGUSIAK: irisgarritasun arazoak, azpiegitura eskasa, auzoa gaztetzea, espazio publiko falta

- **Espazio publiko faltak:** auzoaren banaketa trinkoa dela eta, espazio publikorik gutxi dago.
- **Udal-agintarien gaineko desconfiantza:** komunitatea oso lotua dago, baina «kanpotarrei» ez dute oso fidatzen.
- **Azpiegitura txarrak:** bizikletentzako bideak eta garraio publikorako loturak falta dira.
- **Aukera ekonomiko faltak:** auzoa berraktibatu behar da.
- **Egoitza-parke kalitate baxua:** eraikinak berritze beharra dute.
- **Kohesio sozial baxua:** bizilagunek auzoarekiko identitate kultural ahula sentitzen dute eta oso gutxitan elkarreragiten dute belaunaldi desberdinetako auzokideekin.

«Udaletik ginen jakiten bazuten, ez zuten erantzuten nahi; esaten zuten udalak ez dituela gure beharrak entzuten».

– **Michele Vivilecchia**, Materako udala

Barrioaren abantailen artean sartzen dira arkitekto ospetsuek egindako diseinu eta eraikuntza zaindua, eta ingurune natural bakarra eta ederra.

Aipatutako arazoei aurre egiteko, Materako udalak lau arlo garrantzitsutan hobetu nahi izan zuen auzoa: mugikortasuna, ingurumena, kohesio soziala eta garapen ekonomikoa.

drOp proiektuko hiria homologoa izanik, Materak adibide bat eskaini zuen kultura eta sormen industriak (ICC) modu estuan integratzen dituen hiria. Europako Kultura Hiriburu ohia izanik, herria praktikak inklusibo eta kulturaren orientazioan ezagutzen da.

Materak Ermua hiriko pausoak arretaz jarraitu nahi izan zituen eta IRM prozesuan hasi zen proiektuaren hasieran. Hala ere, 2023an tokiko administrazioaren kolapsoak metodologia partzialki aplikatzera behartu zuen. Egin ziren lanak izan ziren interesdunen identifikazioa, erreferentzia-analisia eta diagnostiko preliminarra, baina ez ziren burutu ondorengo etapak (eszenarioen garapena, ikuspegi partekatua eta ekintza-plan zehatza).

Hona hemen IRMren lehen mailako estrategikoan udalak egindako ekintzen ikuspegi orokorra:

Maila	Etap	TGE Jarduera	Kogobernantza Jarduera	Emaizta
Maila estrategikoa	1. Testuinguruaren analisia	Datu-iturrien aniztasuna jasotzea eta konbinatzea: ISTATen datu demografiko eta sozio-ekonomikoak eta udal datu irekiak; etxebizitzaren, espazio publikoaren eta tokiko zerbitzuen egoeraren behaketa tokian bertan; bizilagunen pertzepzioak jasotzeko inkestak. Adinekoen joerak, irisgarritasun oztipoak eta ekonomia ahulguneak (denda hutsak, jarduera komertzial eskasa) aztertu ziren bereziki.	Tokiko interesdunen mapaketa informala (parrokia, eskolak, dendariak, elkartek) eta lehen elkarreraginak Hiri Zentroaren bitartez. Bizilagunekin bilera informala egin ziren inkesta-emaizak baliozkotzeko, mugikortasun, irisgarritasun eta segurtasunari buruzko kezak modu kualitatiboan baieztatzeko.	Spine Bianche auzoaren diagnostiko preliminarren emaizta: sistemako arazoak identifikatu ziren (adinekoen gorakada, tokiko ekonomia ahula, espazio gutxi erabilia) eta aukerak (modernismo ondarea, patio berdeak, hiri-zentro historikora hurbiltasuna).
	Emaizta: Spine Bianche auzoaren erreferentzia-analisia.			
	2. Plan estrategikoa	Ez ziren LED ekintza egituratuak garatu ezta etorkizuneko eszenario partekatuak sortu. Agertutako gaien inguruko ondorioak datuen analisiaren eta komunitateko iritziaren bidez ateratakoak izan ziren (mugikortasuna, irisgarritasuna, espazio publikoaren berrakibatzea, identitate kulturalaren sustapena).	Ez ziren tailer egituratuak antolatu; estrategia teknika-lanean oinarrituta dago, bizilagunekin egindako eztabaida informalaren babesarekin. Ez ziren ko-gobernantza egitura formalak ezarri, baina Hirigune Zentroa etorkizuneko elkarriketarako plataforma gisa identifikatu zen.	Marko tematiko bat eta ikuspegi behin-behineko dokumentu bat sortu ziren, non orientazio estrategikoak laburbiltzen diren (irisgarritasuna, espazio publikoak, identitate kulturalak, berrakibatze progresiboa). Ikuspegi hau behin-behinekoa da eta parte-hartze handiago baterako plataforma izatea du helburu.
	Emaizta: Spine Bianche auzoarentzako plan estrategikoko bertsio aurreikuspena.			
	3. Ekintza plana	Ez zen ekintza-plan formalik garatu. Hala ere, hasierako aukera gisa orientabide posible batzuk zehaztu ziren.	Ez ziren baliozkotze-lantegiak egin. Institutuzioaren ezegonkortasunak oztopatu zuen lehentasunak ezartzea edo hurrengo pausoetan adostasun batera iristea.	Ez dago ekintza-plan egituraturik, baina etorkizuneko lanari orientazio emateko esku-hartze posibleen lehen seinaleak daude.
Emaizta: Etorkizuneko planifikaziorako orientazio eta adierazpen posible batzuk zehaztu ziren.				
Diseinu maila	Proiektuaren lehentasunak ezartzea, esplorazioa eta ideazioa			Lidergo berri batekin, Materako udalak bere helburu estrategikoak lantzen jarraitzen du, eta bere komunitatearekin elkarlanean ari da.
Esintze maila	Interbentzio-plana, ezarpena eta ebaluazioa			

Argazki 17 . Gobernantza saioa Materan, Italian.

Argazkiak 18 eta 19. Topaketa bizilagunekin Materako kaleetan, Italian.

8. drOp proiektuko parekideen arteko ikaskuntza

Aurretik azaldu den bezala, drOp proiektuak hiru udalerrri oso desberdin barnebiltzen zituen: Matera, haran baten gainean kokatua; Elva, bere pinuen azpian; eta Ermua, harritutako ibar batean. Bere desberdintasun ikusgarriak gorabehera, udalerrri guztiek oinarritzko arazo berberak zituzten: espazio publiko eskasak, parte-hartze praktikak falta izatea eta kohesio sozial baxua.

«El aprendizaje entre pares realmente funciona. Ir físicamente a los lugares para ver que esto es lo que estamos haciendo aquí. Esa parte es realmente inspiradora. Da practicidad a las metodologías».

– **Carlo Ferretti**, Materahub (socio del proyecto en Matera)

Bere indarguneak eta esperientzia bereziak aprobetxatuz, hiru hiriek IRM prozesua abiarazi zuten eta elkarri laguntza eman zioten bidean zehar. Horrek parekideen arteko bilera desberdinak barnebiltzen zituen, hala nola tutoretza-jardunaldiak eta lineako tailerrak, baita ikasketa-bisitaldiak ere, hiri bakoitzaren testuinguru desberdinak ulertzeko ezinbestekoak izan ziren. Prozesu honi buruzko informazio gehiagorako, ikusi [«Parekideen arteko ikasketa txostena»](#).

Zure hiria ez bada parekideen arteko ikasketa barne hartzen duen proiektu baten parte, Europako Batasun mailako hainbat sare daude aukera hori eskaintzen dutenak. Horien artean hauek daude:

- Housing Europe (www.housingeurope.eu): Europako etxebizitza sozialaren sare nagusiaren ahotsa, 44 federazio nazional eta eskualderekin ordezkaturak. Harpidetu al-dizkarira, egin bazkide edo bilatu zure herrialdeko beste bazkide batzuk!
- [Europako Etxebizitza Eskuragarriako Ekimenaren Elkartea](#): auzoetan aldaketa inklusibo, eskuragarri eta jasangarriak bultzatzen ditu. Gehitu zure ekarpena, energia-trantsizio justu bati eta etxebizitza paradigma berria eratzen laguntzeko.
- drOp proiektu anaiak: [PROLIGHT](#) eta [SUPERSHINE](#) proiektuak.
- EBko beste proiektu batzuk, birgaitze eta etxebizitza sozialarekin lotuta: [REGEN](#), [SHAPE-EU](#).

Batzutan, planifikazio urbanoaren edo ekimen interesgarrien adibide onak hurbilago ere aurki daitezke: jarri harremanetan zure herrialdeko edo inguruko udalerriekin eta egin ikasketa-bisita bat. Azken finean, gauzak lehen eskutik ikustea eta esperimentatzea ezinbestekoa da errepikatzeko.

Argazkiak 20 eta 21. drOp proiektuko bazkideak Elvan, Nooruse auzoan, bisita batean.

9. Ikasitako ikasgaiak

Beraz, zein dira drOp proiektutik parte-hartzaile hiriek ikasitako ikasgai garrantzitsuenak? Hona hemen etorkizuneko erreplikatzailerentzat aholku nagusiak, aurrez aurre izan dituzten arazoak eta ondorio nagusiak:

Metodologia:

- **Erreferentzia-analisia kontaktu pertsonalarekin:** Parte-hartzaile guztien ustez, datuen analisak oso garrantzitsuak dira, baina oraindik garrantzitsuagoa da auzoa bertatik bertara bisitatzea. Auzoaren «sentsazioa» jasotzea funtsezkoa da: espazio publikoaren funtzionamendua ikusi eta esperimintatzea, jendeak nola erabiltzen duen ikustea eta behaketetan zein arazo identifikatzen diren ikustea.
- **Komunitatea prest dagoen ala egokitu behar den:** Elva kasuan, non parte-hartze-kultura oso garatuta ez dagoen, cogobernantza egitura formal handia «neurritz kanpoko» izan zen auzoarentzat. Helburu nagusia komunitatea parte-hartzera eta iritzia partekatzea eramatea zen; beraz, egitura sinplifikatu eta boluntarioak herritarrek hobeto inplikatzeko balio izan zuen. Ermua-ko udalak ere ados zegoen: hizkuntza tekniko eta zenbait metodo sinplifikatzea parte-hartzea bultzatzeko modu egokia izan zen.
- **Hiritarren erabakiak motelak dira eta denbora garrantzitsua da:** Herritarren adostasuna lortzeko erritmoa motelagoa da, beraz, ekintzak oporraldiak ez diren garaietan planifikatzea garrantzitsua da (adibidez, udan).
- **Nola aztertu jarduera ekonomikoa oso gutxitan badago?** Nooruse auzo txikia izanik, garapen ekonomikoaren analisia zaila izan zen. Hala ere, etorkizuneko planak mapatzeko aukera egon zen. Horregatik, Nooruse auzoaren plan estrategikoan jarduera ekonomiko potentzialen zerrenda dago, pop-up dendak edo komunitateak gidatutako ekimenak barne. Ermua-ko kasuak erakutsi zuen auzoaren hurbiltasun fisikoa garrantzitsua dela: Santa Ana auzoa hiriko erdigunera oso gertu dago, eta ez da beharrezkoa denda guztiak auzoan izatea; hiriko ikuspegi ekonomiko orokorragoa izan daiteke hobe.
- **Tresna digitalek dagoeneko existitzen denarekin bat egin behar dute:** Ezagutzak funtsezkoak dira arrakastarako. Herritarrek erabiltzen dituzten sistemetan tresna berriak integratzea erabilgarritasuna eta konfiantza hobetzeko.
- **Administrazio publikoko prozedurak gogorrak izan ohi dira:** Burokrazia hiri-eraberritzea oztopatzen duen neurrian, udalak eta politikariak proiektuko hasieratik inplikatzeko ezinbestekoa da.

Parte-hartzea:

- **Deskonfiantza dagoenean ere, ikusgarritasuna mantendu:** Ermuan, bizilagunek udalak sustatutako parte-hartzeari susmoa zuten. Gainera, parte-hartze-ekitaldi itxiak (hautatutako parte-hartzaileekin soilik) ez ziren egokiak. Tokiko proiektuko taldeak aholkatzen du lehen interakzioa dibertigarria, jolasgarria, irekia eta erakargarria izatea; eta, behar izanez gero, saioak espazio publikoetan egitea kontuan hartzea.

«Kalera irten behar genukeela uste dut, batzuk esku-orriak edo antzeko zerbait banatuz, eta bertan egon besterik ez».

– **Itsaso Gonzalez**, Mondragón (Ermua proiektuko bazkidea)

- **Parte-hartzean urak nahiko bortitzak izan daitezke:**

aurkitu «anclaje» lokalak! Materako Spine Bianche auzoa komunitate oso lotua da eta kanpotarren eta udalaren aurrean ez du konfiantzarik. Proiektuaren tokiko taldeak auzokideengana hurbildu zenean, eszeptizismo itxia aurkitu zuten. Hala ere, komunitateko liderrekin, auzoaren zutabeekin, hala nola elizako parrokoarekin eta auzoko tabernako zerbitzariarekin harremanetan jarri ondoren, egoerak aldatu egin ziren: haien proiektuaren onespina eta auzoko arazoak eztabaidatzeko prestasuna izan ziren gakoa auzokideek ere ireki zitezen.

- **Tokiko zentro bat sortu edo aurkitu:** Ermuako auzo bulegoa komunikazio gune garrantzitsua izan zen, konfiantza sortzen lagundu eta auzokideekin komunikazioa errazten lagunduz. Materan, Piazza San Pio X-ko Hiri Zentroak antzeko funtzioa izan zuen, auzokideek bildu ahal izateko tokiko espazio fisiko bat eskainiz. Elvak ez zuen bulego lokalik izan arren, tailerrak eta ekitaldiak auzoan antolatzeak parte-hartzea bultzatzen zuela ere aurkitu zuten.

Proiektuaren plangintza:

- **Adibide fisikoek hobeto funtziona dezakete.** Ez zen aurreikusita Elva edo Matera hiri homologoen espazio urbanoan esku-hartzerako aurrekontua izatea, adibidez, hiri-altzari temporala ezartzeko. Hala ere, retrospektiban, esku-hartze hauek erabilgarriak izango lirateke auzoan aldaketak ilustratzeko eta tokiko potentziala erakusteko. Elva udalaren gomendioa da halako esku-hartzerako aurrekontu bat planifikatzea, komunitatea erakartzeko eta bere jakin-mina pizteko, eta horrek parte-hartzea errazten lagunduko du. Adibidez, Elva udalekoak auzokideek Estoniako beste auzo bat bisitatzeko ikasketa bidaia bat antolatu zuten eta «balkoi politen lehiaketa» bat egin zuten auzokideak inplikatzeko.
- **Benetako elkarkokapena espazio espontaneorako beharra du.** drOp proiektuaren laguntzak parte-hartzaile hiri guztiei oso lagungarri izan bazitzaie ere, are gehiago onura izango luke parte-hartzea baldintza aurretiko emaitzarik gabe egiteko aukera izatea. Hau da, proiektuaren markoak auzoaren arazoetan arreta jartzeko muga batzuk ezarri zituen, eta muga hau auzokideei azaltzea zaila izan zen. Mundu ideal batean, halako proiektuek hainbat fase izango lituzkete: lehenik, ideazio eta esplorazio fasea arazoak eta erronkak identifikatzeko; bigarrenik, plangintza fasea auzokideekin soluzioak elkarlanean sortzeko; eta, azkenik, ezarpen eta ebaluazio fasea. Horrela, benetako elkarkokapena lortuko litzateke, emaitza ezezaguna eta irekia, auzokideentzako eta auzokideen eskutik diseinatua.

10. Datuen biltegia

Proiektuaren txosten askok proiektuaren amaieran argitaratu ziren, beraz, oraindik ez dira proiektuaren webgunean igo. Igo direnak, aldiz, proiektuaren webguneko «Ezagutza» ataleko aurki dait-ezke. Hala ere, etorkizunean, [drOp proiektuaren CORDIS webguneak](#) proiektuaren emaitza publiko guztiak biltegitratuko ditu.

Baliabidea	Zer da?
Ermua-ko Plan Estrategikoa	Nola berritu zuen Espainiako auzo txiki batek, non herritarrek ad-ministrazio publikoetan ez zuten konfiantzarik, espazio publikoa parte-hartze bidez?
Elva-ko Plan Estrategikoa	Nola batu zen Estoniako komunitate txiki batek, historian zehar kanpoko okupazioek markatuta, bere auzoaren garapenean zent-ratzeko?
Matera-ko Plan Estrategikoa	Nola hartu zuen Italia hegoaldeko hiri historiko batek erabateko parte-hartzearekin herriko "pilar"-rak inplikaturik birgaitze urba-noa?
D1.1 Bizitegi Sozialeko Auzoetarako Meto-dologia Integratua	IRMaren maila guztietan gidalerroak; zer egin eta zergatik den erabilgarria azaltzen du.
D1.3 Proiektuak, Santa Ana (Ermua) auzo-ko plan eta exekuzioa	Santa Ana auzoan egindako IRMaren emaitzen azterketa sako-na: zer planifikatu zen, zer gauzatu eta proiektuaren ondoren zer egingo den.
D1.4 KPlen eta ebaluazio-ereduaren defi-nizioa	Ebaluazio-metodologia ezartzea, zein datu biltzeko eta nola ana-lizatzeko, eta emaitzak modu koherentean bateratzea, auzoak eta zuk onura izan dezazuen.
D1.6 Auzoen birgaitze integraturako meto-dologia integratua	D1.1 eguneratua, hiru hirien IRM prozesuak aztertzen ditu eta egu-neratze praktikoak proposatzen ditu; lecciones ikasitako atal ba-liotsua barne.
D2.1 drOp proiekturako ko-gobernantza metodologia	Ko-gobernantzaren teoria, Europako kasu praktikoak eta tresnak ko-gobernantza ezartzeko zure hirian.
D2.2 drOp komunitate sortzaileko proiektuak	Ko-gobernantza eredu bat modu parte-hartzailean eta herri-tar-zentratua nola ezarri gida praktikoa.
D2.3 Ko-gobernantza ereduaren exekuzio eta gomendioak	Nola ezarri zen Santa Ana (Ermua) auzoan ko-gobernantza ere-duaren azken bertsioa.
D3.1 Auzo adimentsu baten tokiko gara-pen ekonomikoaren plan estrategikoaren definizio kontzeptuala	Garapen ekonomiko lokalaren gida osoa; birgaitze urbanoa tokiko indarguneekin nola lerrokatu.
D3.2 Berrikuntza integratuko ikuspegi- eta negozio-eredu berrien gomendioak	LED praktikoagoa hiriko ingurune-ko testuinguruan; Santa Ana-ko kasu praktikoak eta xehetasunak. Oharra! Kontsultatu eranskina 46 kasu-azterketak ikusteko; erre-silientzia ekonomikoa, ekintzailtza eta komunitateak bultzatu-tako berrikuntza sustatzeko ikuspegi desberdinak nabarmentzen dituztenak.
D3.3 Auzoen birgaitze-prozesuetarako gaitasun-garapenerako neurri multzoa	Ermuan nola egin zen gaitasun-garapena eta antzeko ekintzak planifikatzeko kontuan hartu beharrekoak.

D4.1 Bizitegi sozialeko testuinguruak eta errepikatzen potentziala	Europako bizitegi sozialaren analisia: testuinguru lokalak, araudiak eta etorkizuneko potentziala.
D4.2 Ikaskuntza parekideen txostena	drOp proiektuan ikaskuntza parekideen txostena: nola lagungarria izan zen eta nola aprobetxatu zuten hiriek.
D4.4 Hirien homologoen planak	Nooruse eta Spine Bianche auzoen plan estrategikoak osorik aurkeztu dituzte, bi hirien testuinguruak ilustratzeko.
Trobatze-gaitasunen neurri multzoari buruzko webmintegia	Auzoetako trobatze-gaitasunen aukerak ikuspegi orokor bat. Bizilagun, enpresa eta udalei trobetasun eta ezagutza egokiak emanez, auzo inklusiboagoak, jasangarriagoak eta ekonomian erresilienteagoak sor daitezke.
Santa Ana-ko ko-gobernantza esperientziari buruzko webmintegia	Santa Ana auzoa, drOp proiektuaren pilotu nagusia, erakusten du nola birgaitzeak eraikinetatik harago joan daitezkeen: ko-gobernantza, herritarren parte-hartzea eta inklusibitatea eskainiz, komunitateak bultzatutako benetako arrakasta-adibidea bihurtu da.
Auzo batetik komunitate bat sortzeari buruzko webmintegia: Europako hirietan auzoen birgaitzetako ikasgaiak	Ermua eta Elva hiriek proiektuan izan duten esperientzia partekatzen dute, eta proiektuaren bazkideek errepikatzen ibilbide-orriaren aurkezpena egiten dute.

11. Agurra

Hirietako kasu praktikoei erakusten dutenez, errepikapena ez da beti bide zuzena. Testuinguru lokaleak, egonkortasun politikoa edo une txar bat ere eragina izan dezake, nahiz eta planak arretaz prestatuak izan.

«Errepikapeneko ekintza txiki bakoitza urtaren antzekoa da: elkarrekin itsaso bat osatzen dute».

– **Merit Tatar**, Baltiko Ikasketen Institutua (Estoniako proiektuko bazkidea)

Horregatik, garrantzitsua da besteengandik ikasteko aukera aprobetxatzea: zer egin duten ikusi, aurre egin dituzten eronkak ezagutu eta nola gainditu dituzten ikusi. drOp proiektuak biak eskaintzen ditu: IRM metodologiaren aplikazio erreala-
ren ikuspegi sakona, eta horrekin lotutako ikasgaiak, aholkuak eta trikimailuak, etorkizuneko irakurle guztientzat onuragarriak izango direnak.

Proiektuaren taldea zorte on opa die bidaia hasiko duten guztiei, eta zalantzarik izanez gero, [galdetzeko gonbita egiten die!](#)

Laburdura eta akronimoen zerrenda

Laburdura	Deskribapena
drOp	Zaharrentzako egokitutako inguruneetarako gaitutako auzo sozialen berrikuntza-prozesuak, berrikuntza soziala eta tokiko garapen ekonomikoa bultzatuz. Proiektuaren izena.
IRM	Berrikuntza integratuko metodologia
LED	Tokiko garapen ekonomikoa
SI	Berrikuntza soziala
LTF	Tokiko lan-taldea
CCI	Industria sortzaile eta kulturala

Taula 1: Txosten honetan erabili diren laburdurak.

Bazkideen logotipoak

COMUNE DI MATERA

Erreplikazio Ibilbide-orri hau [Institute of Baltic Studies](https://www.instituteofbalticstudies.eu/)-ek sortu du.